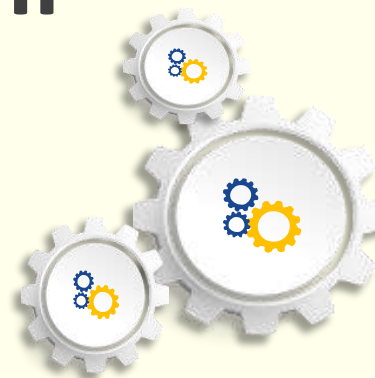

Нормативно-правове регулювання діяльності з внутрішнього аудиту в Україні

➤ **Базовий курс з внутрішнього контролю та внутрішнього аудиту**

ЗМІСТ

01

Структура та ієрархія нормативно-правових актів у сфері внутрішнього аудиту

02

Основні зміни щодо діяльності з внутрішнього аудиту

03

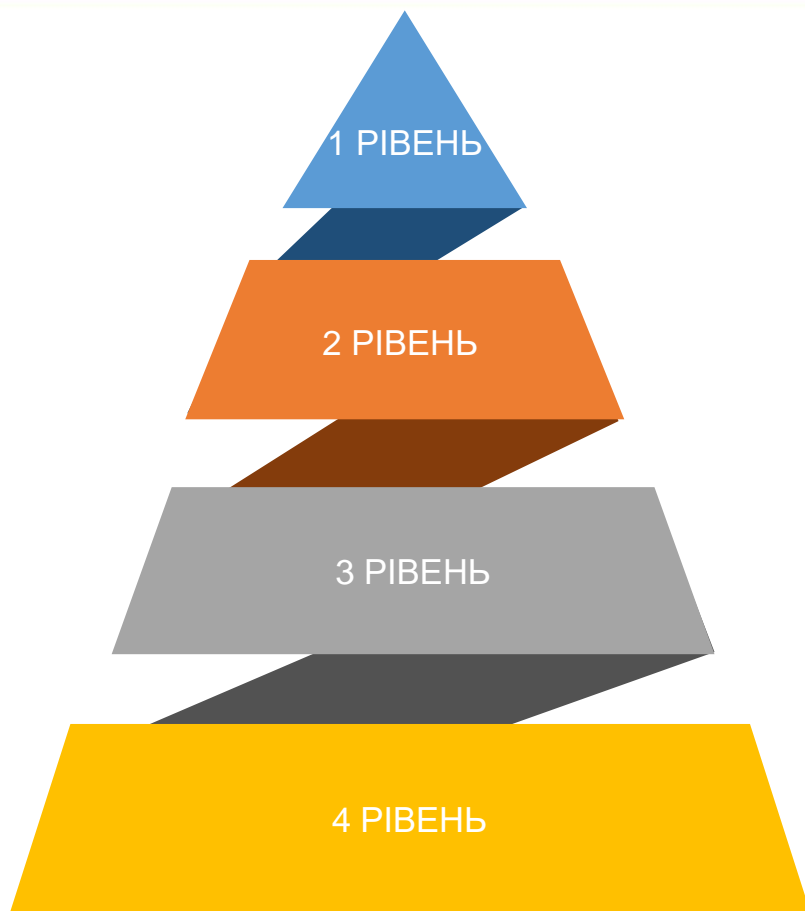
Цикл діяльності з внутрішнього аудиту

04

Здійснення оцінки системи управління та внутрішнього контролю, у тому числі управління ризиками

Структура та ієрархія нормативно-правових актів у сфері внутрішнього аудиту

Бюджетний кодекс України

Статтею 26 визначено сутність внутрішнього аудиту, встановлено обов'язковість його запровадження усіма розпорядниками бюджетних коштів, а також передбачена відповідальність керівника установи за організацію та здійснення внутрішнього аудиту у своїй установі, на підприємствах, в установах та організаціях, що належать до сфери управління таких розпорядників бюджетних коштів.

Постанова Уряду від 28.09.2011 № 1001 «Деякі питання здійснення внутрішнього аудиту та утворення підрозділів внутрішнього аудиту» та затверджений нею Порядок № 1001

Визначає базові засади для утворення та функціонування підрозділів внутрішнього аудиту – порядок їх утворення, критерії для визначення чисельності підрозділу, основні завдання, функції та повноваження керівника та працівників підрозділу, вимоги щодо планування діяльності та звітування про результати діяльності ін.

Накази Міністерства фінансів України

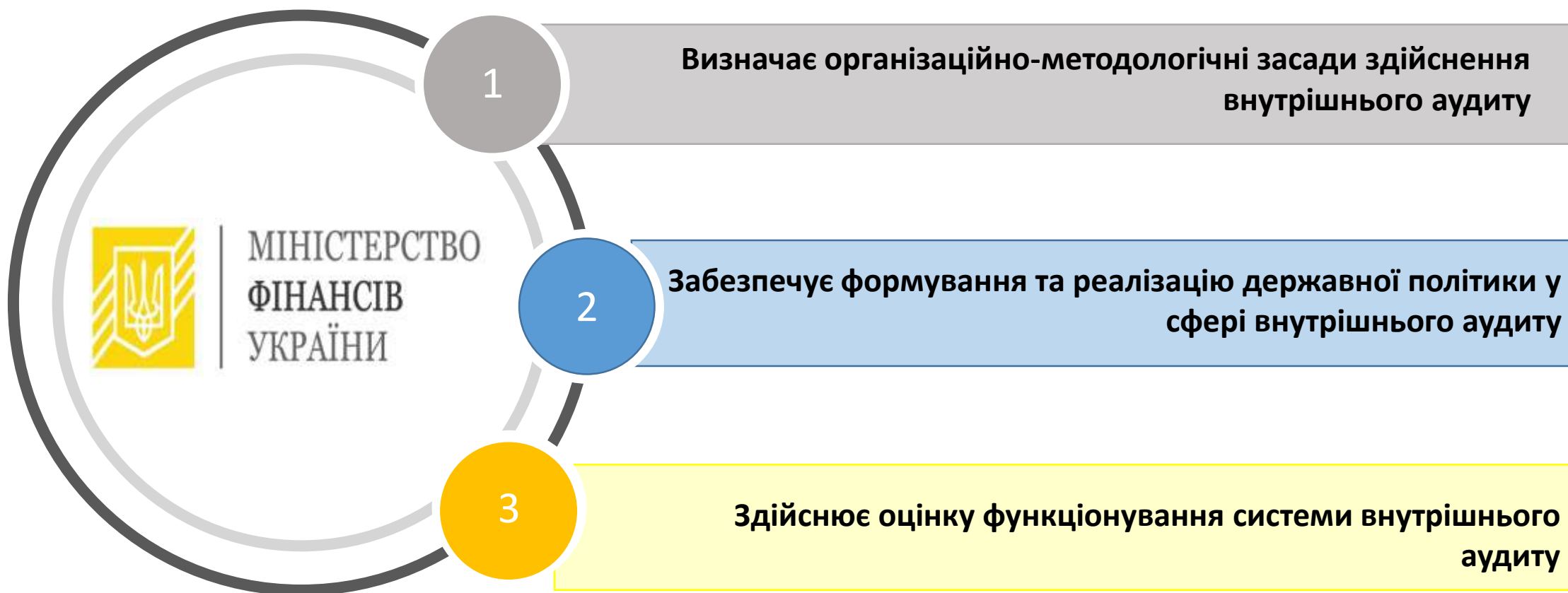
- ✓ Стандарти внутрішнього аудиту (у редакції наказу від 14.08.2019 № 344 (зі змінами))
- ✓ Кодекс етики внутрішніх аудиторів (затверджений наказом від 29.09.2011 № 1217 (зі змінами))
- ✓ Звітність «Звіт (зведений звіт) про результати діяльності підрозділу внутрішнього аудиту» (у редакції наказу від 28.07.2022 № 218 (зі змінами))
- ✓ Порядок здійснення Міністерством фінансів України оцінки функціонування системи внутрішнього аудиту (затверджений наказом від 03.05.2017 № 480)
- ✓ Порядок проведення сертифікації працівників підрозділів внутрішнього аудиту (затверджений наказом від 18.05.2022 № 144)

Внутрішні документи з питань внутрішнього аудиту

- ✓ Декларація внутрішнього аудиту
- ✓ Положення про підрозділ внутрішнього аудиту
- ✓ Посадові інструкції працівників підрозділу внутрішнього аудиту
- ✓ Внутрішні документи з питань здійснення внутрішнього аудиту
- ✓ Програма забезпечення та підвищення якості внутрішнього аудиту

Повноваження Міністерства фінансів України у сфері внутрішнього аудиту

Основні причини впровадження змін у сфері внутрішнього аудиту

Основні зміни до Порядку здійснення внутрішнього аудиту, внесені у 2022 році

МЕТА

удосконалення організації діяльності підрозділів внутрішнього аудиту державних органів, а також врегулювання питань запровадження сертифікації внутрішніх аудиторів державних органів

1) запровадження з 01 січня 2023 року безкоштовної добровільної національної сертифікації працівників підрозділів внутрішнього аудиту державних органів

2) визначення можливості підвищення посадових окладів працівників підрозділів внутрішнього аудиту, які пройшли сертифікацію, до 30% у межах фонду оплати праці за рішенням керівника державного органу

3) уточнення організаційних засад діяльності підрозділів внутрішнього аудиту

Мета та необхідність запровадження національної сертифікації внутрішніх аудиторів

Мета проведення сертифікації

Оцінювання рівня професійної компетентності та знань працівників підрозділів внутрішнього аудиту державних органів, необхідних для ефективного виконання обов'язків за посадою та забезпечення належної якості внутрішнього аудиту

Сертифікація є необхідною умовою для належної професійної компетентності працівників підрозділів внутрішнього аудиту державних органів, а також одним із інструментів підвищення ефективності діяльності з внутрішнього аудиту

Міжнародний досвід

Вимоги щодо навчання та сертифікації внутрішніх аудиторів державного сектору (наприклад за такими міжнародно визнаними програмами сертифікації, як CGAP, CIA, IAP і CIPFA, та/або національними програмами) існують у багатьох країнах, у тому числі: США, Канаді, Нідерландах, Бельгії, Данії, Угорщині, Чехії, Хорватії, Болгарії, Словенії, Польщі, Естонії, Латвії, Литві, Північній Македонії

НАЦІОНАЛЬНА СЕРТИФІКАЦІЯ ВНУТРІШНІХ АУДИТОРІВ

Запровадження з 2023 року **безкоштовної добровільної національної сертифікації** працівників підрозділів внутрішнього аудиту (постанова Уряду від 12.01.2022 № 12, наказ Мініфіну від 18.05.2022 №144)

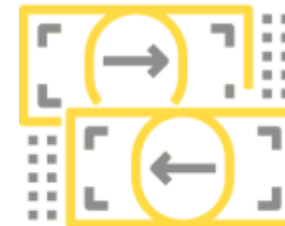
Сертифікація передбачає складення працівником підрозділу **кваліфікаційного іспиту**. За результатами успішного складення іспиту видається сертифікат

Передбачена **можливість підвищення посадових окладів працівників** підрозділів внутрішнього аудиту, які пройшли сертифікацію, **до 30% у межах фонду оплати праці** за рішенням керівника державного органу

Результати проходження сертифікації працівником підрозділу можуть **враховуватися** керівником державної служби під час:

- просування його по службі
- встановлення стимулюючих виплат
- застосування заохочень

Непроходження сертифікації працівником підрозділу не є підставою для притягнення його до дисциплінарної відповідальності

Рекомендується першочергове проходження сертифікації для:

керівників та заступників
керівників структурних
підрозділів у складі
підрозділу державного органу
та його територіальних органів

керівника та заступників
керівника підрозділу
державного органу та
його територіальних
органів

посадових осіб
державного органу та
його територіальних
органів, на
яких покладено
повноваження щодо
здійснення внутрішнього
аудиту

Посилення спроможності внутрішнього аудиту

Конкретизація норми щодо **можливості призначення посадової особи**, на яку покладаються повноваження щодо здійснення внутрішнього аудиту:

У разі неможливості утворення підрозділу в державному органі, **гранична чисельність апарату якого не перевищує 50 штатних одиниць**, а також у територіальних органах державних органів і бюджетних установах призначається посадова особа, на яку покладаються повноваження щодо здійснення внутрішнього аудиту.

Станом на 01.10.2021 року у 30-ти державних органах повноваження щодо здійснення внутрішнього аудиту покладено на 1 посадову особу, що **негативно впливає на ефективність реалізації цієї функції та системність охоплення внутрішнім аудитом усіх ризикових сфер діяльності**.

► **Посилиться спроможність внутрішніх аудиторів щонайменше 26-ти державних органів шляхом створення відповідних підрозділів**

За необхідності державні органи у двомісячний строк мають внести зміни до структури апарату для приведення її у відповідність із постановою Кабінету Міністрів України від 12.01.2022 №12 **(зокрема щодо утворення самостійного структурного підрозділу внутрішнього аудиту в державному органі, гранична чисельність апарату якого перевищує 50 штатних одиниць)**.

► **Залишиться можливість призначення зазначеної посадової особи у 3-х державних органах, гранична чисельність яких менше 50 штатних одиниць (Держкіно, Національна комісія зі стандартів державної мови, Державне агентство розвитку туризму).**

Основні зміни до Порядку здійснення внутрішнього аудиту, внесені у 2022 році

Стимулювання подальшого створення аудиторських комітетів:

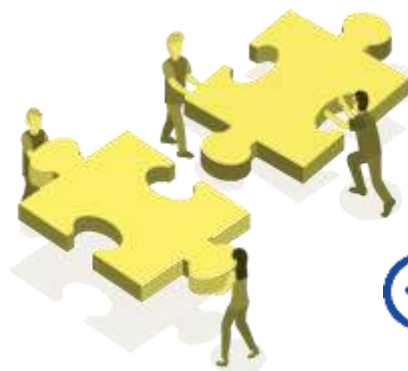
зменшення вимог щодо досвіду роботи незалежних експертів, які можуть бути членами аудиторського комітету (з 10-ти до 5-ти років)

Удосконалення підходів до формування планів діяльності з внутрішнього аудиту:

складання одного плану діяльності з внутрішнього аудиту замість двох окремих (стратегічного та операційного планів)

(набирає чинності з 01.01.2023)

Уточнення критеріїв визначення чисельності працівників підрозділів внутрішнього аудиту:

доповнено новим критерієм «необхідний обсяг ресурсів для забезпечення охоплення внутрішнім аудитом визначених об'єктів внутрішнього аудиту за результатами оцінки ризиків»

Запобігання необґрунтованому скороченню чисельності внутрішніх аудиторів:

встановлено обов'язок надання Мінфіну обґрунтування стосовно змін у структурі та чисельності працівників підрозділу внутрішнього аудиту при поданні на погодження штатних розписів

Структура Стандартів внутрішнього аудиту

РОЗДІЛ I

ЗАГАЛЬНІ ПОЛОЖЕННЯ

Визначення термінів, які використовуються в Стандартах:

- аудиторський доказ;
- аудиторське завдання;
- відповідальна за діяльність особа;
- установа.
- простір внутрішнього аудиту;
- професійна ретельність;
- робочі документи;

РОЗДІЛ II

СТАНДАРТИ ЯКІСНИХ ХАРАКТЕРИСТИК

- 1 «Завдання, права та обов'язки»
- 2 «Незалежність і об'єктивність»
- 3 «Професійна компетентність та ретельність»
- 4 «Забезпечення та підвищення якості»

РОЗДІЛ III

СТАНДАРТИ ДІЯЛЬНОСТІ

- 5 «Сутність діяльності з внутрішнього аудиту»
- 6 «Управління діяльністю підрозділу внутрішнього аудиту»
- 7 «Планування діяльності з внутрішнього аудиту»
- 8 «Організація внутрішнього аудиту»
- 9 «Планування аудиторського завдання»
- 10 «Виконання аудиторського завдання»
- 11 «Документування перебігу та результатів внутрішнього аудиту»
- 12 «Моніторинг врахування рекомендацій за результатами внутрішнього аудиту»
- 13 «Звітування про діяльність підрозділу внутрішнього аудиту»
- 14 «Надання інформації про результати внутрішнього аудиту»

Основні зміни до Стандартів внутрішнього аудиту, внесені у 2019 році

керівник установи
має створити в
підрозділі
внутрішнього аудиту
належні
організаційно-
правові умови для
забезпечення його
ефективної
діяльності

Виключено положення щодо розподілу сфери застосування внутрішнього аудиту за напрямками діяльності: аудит ефективності, аудит відповідності, фінансовий аудит.

Змінено акцент щодо сутності діяльності з внутрішнього аудиту, яка має здійснюватись із застосуванням систематичного, послідовного та ризик-орієнтованого підходів до оцінки об'єкта внутрішнього аудиту та сприяти удосконаленню системи управління, внутрішнього контролю та управління ризиками через надання незалежних й об'єктивних висновків та рекомендацій.

Визначено критерії ефективного управління діяльністю підрозділу внутрішнього аудиту в установі.

Змінено підхід до проведення внутрішнього аудиту, під яким слід розуміти процес здійснення планування і виконання аудиторського завдання.

Доповнено вимогами до формування висновків та аудиторських доказів, а також виключено положення щодо їх класифікації.

Визначено критерії якості аудиторського звіту.

Основні зміни до Стандартів внутрішнього аудиту

МЕТА

Приведення у відповідність до Порядку №1001

Виключено норму щодо обмеження строку проведення внутрішнього аудиту. Наразі тривалість внутрішнього аудиту необхідно визначати в залежності від визначених цілей, питань та обсягу внутрішнього аудиту, які своєю чергою визначаються на підставі оцінки ризиків, що має здійснюватись під час планування аудиторського завдання.

Змінено процес планування діяльності внутрішнього аудиту.

Змінено процес звітування про діяльність підрозділу внутрішнього аудиту.

Основні зміни до Стандартів внутрішнього аудиту

МЕТА

Збільшення гнучкості

Питання щодо планування діяльності з внутрішнього аудиту, організації та проведення внутрішнього аудиту, оформлення робочих та офіційних документів, формування та зберігання справ внутрішніх аудитів, складання та підписання аудиторського звіту, порядок та строки надання і розгляду коментарів до нього, реалізації результатів внутрішніх аудитів тепер врегульовуються у внутрішніх документах з питань здійснення внутрішнього аудиту.

Спрощено вимоги до структури аудиторського звіту.

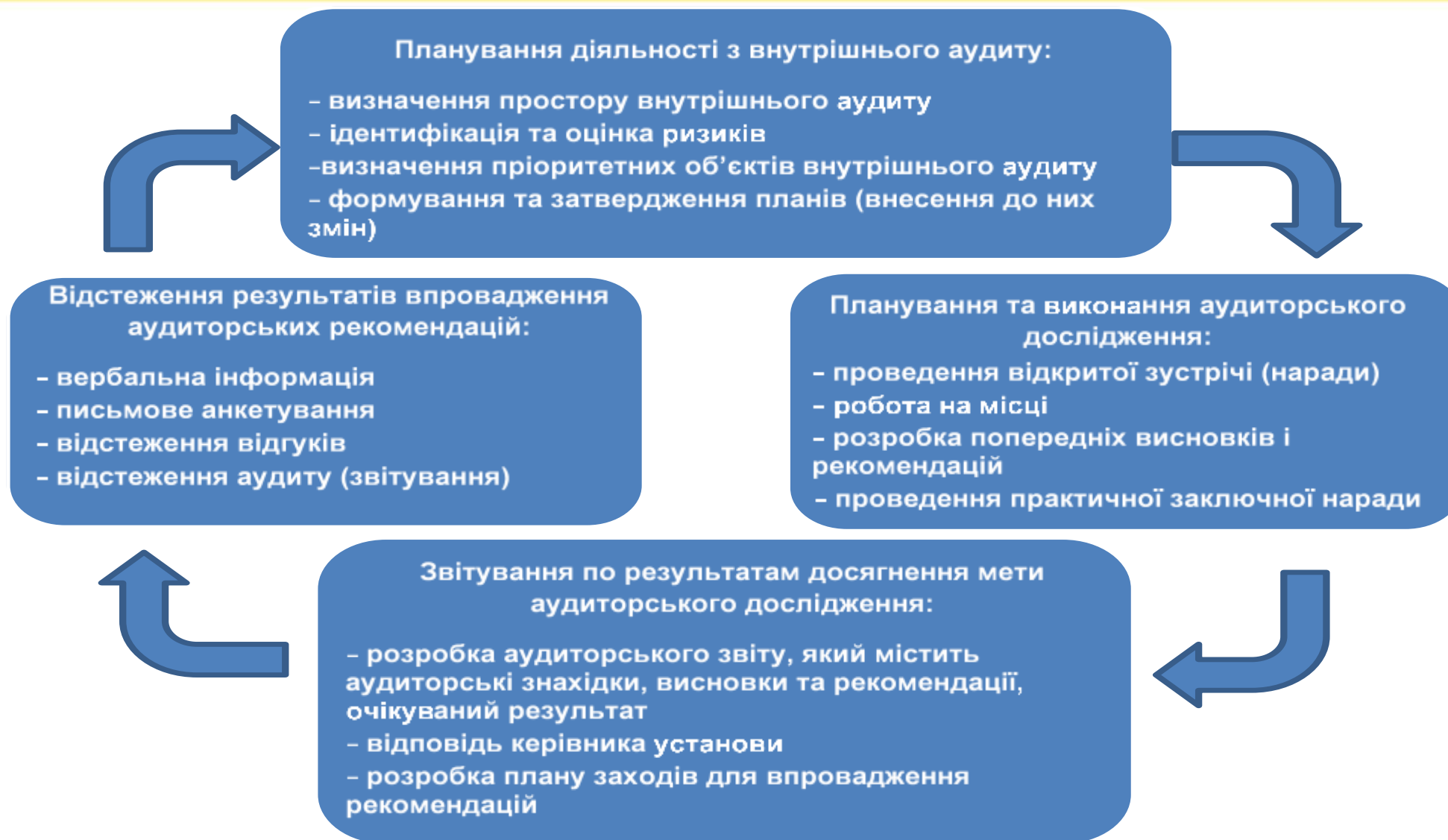

Керівник підрозділу внутрішнього аудиту встановлює підходи і процедури для управління діяльністю підрозділу внутрішнього аудиту.

Цикл діяльності з внутрішнього аудиту

Сутність діяльності з внутрішнього аудиту

Роль внутрішнього аудиту

Система управління

Оцінка ефективності управління діяльністю, ступеня виконання і досягнення визначених цілей, якості виконання завдань і функцій та надання відповідних рекомендацій керівнику установи.

Система внутрішнього контролю

Оцінка ефективності функціонування системи внутрішнього контролю, у тому числі оцінка достатності та ефективності заходів контролю, наявних у процесах, що досліджуються під час внутрішнього аудиту, а також надання відповідних рекомендацій керівнику установи.

Діяльність з управління ризиками

Оцінка ефективності діяльності з управління ризиками та надання відповідних рекомендацій керівнику установи. Водночас через ефективну систему ризик-орієнтованого планування діяльності з внутрішнього аудиту, внутрішній аудит повинен зосередити свої наявні ресурси на найбільш ризикових сферах, враховуючи загальну стратегію організації, її цілі, ризики, операції та процеси.

Ключові аспекти для оцінки системи управління

Ф
о
к
у
с
у
в
а
г
и

Система
управління

01

Керівництвом встановлено чіткі та послідовні політики і процедури, які періодично переглядаються та за необхідності змінюються.

02

Працівники установи на всіх рівнях мають однакове розуміння встановлених правил і процедур.

03

Стратегічні цілі установи узгоджуються з тактичними і операційними цілями.

04

Наявність належного опису первинних процесів в установі, який використовується як керівництвом, так і операційним персоналом.

05

Встановлені чіткі ключові показники ефективності діяльності, здійснюється їх моніторинг та оцінка.

06

Здійснюється звітування про досягнення цілей та завдань, бюджет, виконання програми та внутрішній контроль.

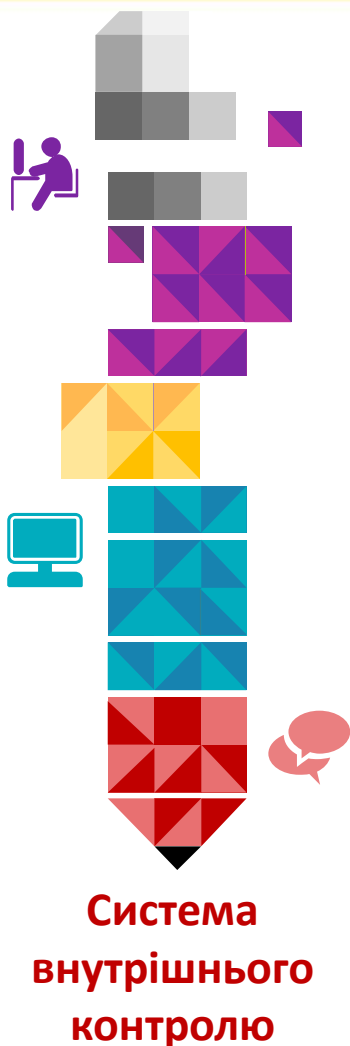
07

Запроваджено ефективний «тон нагорі», у тому числі очікування щодо доброчесності, етичних цінностей і стандартів поведінки.

Ключові аспекти для оцінки системи внутрішнього контролю

Ф
О
К
У
С
У
В
А
Г
И

01

Керівники усіх рівнів обізнані зі своєю роллю у запровадженні системи внутрішнього контролю.

02

Наявність описаної делегованої структури повноважень (завдань/обов'язків), яка узгоджена з організаційною структурою установи.

03

Делегування бюджетів і ресурсів в установі, здійснення їх розподілу узгоджено з організаційними цілями та структурою делегованих повноважень.

04

Визначення цілей за принципами SMART (конкретні, вимірювані, досяжні, реалістичні і визначені в часі).

05

Існування чіткої структури планування і контролю в підрозділах, яка повинна поєднувати звіти про планування і результати з показниками діяльності та результативності.

06

Керівники підрозділів здійснюють нагляд і беруть на себе відповідальність за систему внутрішнього контролю у своїх підрозділах.

07

Адекватність і результативність заходів контролю у первинних процесах є об'єктом моніторингу, а результати цього моніторингу є відстежуваними та повідомляються вищому керівництву.

Ключові аспекти для оцінки управління ризиками

Фокус уваги

Діяльність з управління ризиками

01

Діяльність з управління ризиками здійснюється щодо усіх процесів і на всіх рівнях установи, а її результати є задокументованими та відстежуваними.

02

Механізми і процедури оцінки ризиків є дієвими та передбачають залучення до них керівництва відповідного рівня.

03

Результати оцінок ризиків повідомляються і обговорюються та за потреби вносяться необхідні зміни.

04

Способи управління ризиками є адекватними та базуються на результатах проведеної оцінки ризиків.

05

Розроблено та здійснюються заходи контролю, які спрямовані на зниження рівня ризиків.

06

Задокументований процес управління ризиками забезпечує достатньою інформацією та додає цінності до ухвалення рішень, досягнення цілей, оцінки і розвитку внутрішнього контролю.